

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Kohtuulliset mukautukset, äänestäminen, avustaja, vaalisalaisuus

Diaarinumero: 3xx/2018

Antopäivä: xx.xx.2018

Hakija ei ollut saanut käyttää äänestystilanteessa omaa avustajaansa, vaikka hänen kykynsä tehdä äänestysmerkintä oli hänen vammansa vuoksi olennaisesti heikentynyt. Hakija olisi halunnut äänestää oman avustajansa avustuksella, mutta yleinen vaaliavustaja oli äänestänyt hänen kanssaan.

Hakijan selvityksestä käy ilmi, että vaaliavustaja oli kysynyt hänen omalta avustajaltaan, pärjääkö hän hakijan kanssa yksin. Hakijan mukaan vaaliavustaja ei ollut kohdistanut tiedusteluaan suoraan hänelle. Hakijan mukaan hänen oma avustajansa oli kysymykseen vastannut, että hakijan kanssa pärjää yksin.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että hakemuksen perusteella käy ilmi, että hakija ei ole itse pystynyt tilanteen nopean etenemisen vuoksi kommunikoimaan tai ilmaisemaan tahtoaan, ja lisäksi hänelle oli syntynyt käsitys, että yleisen vaaliavustajan mukanaolo on hänen ainoa keinonsa äänestää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että asiassa syntyi oletama siitä, että hakijalta oli äänestystilanteessa evätty hänen toiveensa mukainen ja vammaisuutensa vuoksi tarpeellinen kohtuullinen mukautus eli oman avustajan käyttäminen.

Kuten vammaisyleissopimuksen 29 artiklassa määrätään, sopimuspuolten on taattava vammaisten äänestäjien vapaa tahdonilmaisu ja sallittava tätä varten tarvittaessa heidän pyynnöstään heidän valitsemansa henkilön avustaa heitä äänestyksessä. Myös Suomen vaalilaki mahdollistaa oman avustajan käyttämisen tilanteessa, jossa henkilön kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt.

Vastaaaja ei kiistänyt hakijan väitettä syrjinnästä. Hakijan kanssa asioinut yleinen vaaliavustaja oli myöntänyt, ettei hän ollut varmistunut hakijan toiveesta tai tarpeesta käyttää tilanteessa omaa avustajaa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että hakijan yhdenvertaisen äänestysoikeuden takaamiseksi vaaliavustajan olisi tullut yhdenvertaisuuslain 5 ja 15 §:n perusteella aktiivisin toimin selvittää hakijalle hänelle kuuluvat äänestystilannetta koskevat oikeudet. Hakijan kanssa olisi tullut kommunikoida hänen toiveistaan ja varmistaa, pystyykö hakija tekemään äänestysmerkinnän ja millaista apua hän tarvitsee.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, että avustavan henkilön valitseminen takaa välillisesti myös vammaisen henkilön yhdenvertaista äänestysoikeuteen liittyvää vaalisalaisuutta. Hakijan olisi tullut mahdollisuuksien mukaan voida vaikuttaa siihen, kenelle hän joutuu vaalisalaisuutensa paljastamaan.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi, että kohtuullisten mukautusten epäämistä koskeva syrjintäolettaja ei kumoutunut.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi kaupungin keskusvaalilautakunnan evänneen hakijalta hänen tarvitsemansa kohtuullisen mukautuksen ja siten syrjineen

hakijaa hänen vammaisuutensa perusteella. Lautakunta kielsi keskusvaalilautakuntaa uusimasta hakijaan kohdistunutta syrjintää.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

Hakijalla on CP-vamma, joka rajoittaa kauttaaltaan hänen toimintakykyään merkittävästi. Hakija on äänestänyt presidentinvaalien ennakköäänestyksessä A:n kaupungin äänestyspaikalla. Hakija ei vammansa vuoksi ole pystynyt itsenäisesti tekemään äänestyslipukkeeseen äänestysmerkintää, joten hän on tarvinnut äänestystilanteeseen mukaansa avustavan henkilön.

Hakijan vaatimukset

Hakija pyytää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa toteamaan vastaajan menetelleen syrjintäkiellon vastaisesti ja kieltämään syrjinnän jatkossa.

Hakijan perustelut

Hakija ei ollut saanut käyttää äänestystilanteessa omaa avustajaansa, vaikka hänen kykynsä tehdä äänestysmerkintä oli hänen vammansa vuoksi olennaisesti heikentynyt. Hakija olisi halunnut äänestää oman avustajansa avustuksella, mutta yleinen vaaliavustaja oli äänestänyt hänen kanssaan. Hakijalle oli annettu ymmärtää, että vain yleisen vaaliavustajan käyttö oli mahdollista. Hakija oli asetettu vammansa vuoksi eriarvoiseen asemaan muihin äänestäjiin nähden ja hänen vaalisalaisuutensa oli vaarantunut. Hakijaa oli tilanteessa häiritty ja häntä kohtaan oli käyttäydytty halventavasti ja nöyryyttävästi. Vastaajan vastauksessaan myöntämä tapahtuman valitettavuus tai anteeksipyyntö ei poista syrjintää. Vastaaja ei ole edes nimenomaisesti kiistänyt syrjineensä hakijaa, joten asia on riidaton.

Hakijan avustajan laatiman hakemuksen liitteenä on ollut hakijan oma selvitys, jossa hän on kuvaillut äänestystilannetta. Hakijan mukaan vaaliavustaja oli häntä ennen avustanut toista pyörätuolilla liikkuvaa henkilöä ja tullut sen jälkeen hänen luokseen. Hakijan oma avustaja oli kuljettanut hakijan äänestyskoppiin, jossa vaaliavustaja oli kysynyt hakijan avustajalta, pärjääkö hakijan kanssa yksin. Hakijan oma avustaja oli vastannut, että pärjää. Hakija ei itse ollut ehtinyt sanoa tilanteessa mitään. Hakija oli äänestystilanteessa yrittänyt sanoa äänestysnumeroa, mutta vaaliavustaja ei ollut jaksanut kuunnella häntä. Vaaliavustaja oli kysynyt henkilö kerrallaan ja hakija oli nyökännyt vastauksen. Vaaliavustaja oli suorittanut äänestyksen hakijan kanssa loppuun, mutta oma avustaja oli hakenut hänet vaalikopista. Hakijan mukaan vaaliavustaja oli aliarvioinut hänet.

Vastaajan vastaus

Vastaaja ei ole kiistänyt hakijan väitettä syrjinnästä.

Vastaajan perustelut

Kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoiden kouluttaminen on keskusvaalilautakunnan tehtävä. Kaikki vaalitoimitsijat ovat saaneet oikeusministeriön ohjeistuksen mukaisen koulutuksen tehtäviensä hoitamiseksi. Vaikka vaalitoimitsijoiden koulutus sisältää äänestystapahtuman simuloinnin, jokainen äänestystapahtuma vaihtelee tilanteittain. A:n kaupungin keskusvaalilautakunta tulee jatkossa kiinnittämään äänestyspaikalla huomiota toimijoiden väliseen kommunikointiin. Tilanteessa jokaiselta osapuolelta edellytetään ennakkointia onnistuneen äänestämisen turvaamiseksi.

Vastauksen liitteenä olleessa keskusvaalilautakunnan sihteerin selvityksessä on tuotu esiin, että oikeusministeriön ohjeen mukaan henkilöt, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää apuna valitsemaansa avustajaa. Selvityksen mukaan sekä oikeusministeriön vaaliohjeessa että keskusvaalilautakunnan ohjauksessa vaalitoimitsijoita on ohjeistettu käyttämään kokonaisharkintaansa sovinnollisuus ja hienotunteisuus huomioiden.

Vastauksen lausunnon liitteenä olleen ennakkoäänestyspaikan vastuuhenkilö B:n selvityksen ja anteeksipyyntönsä mukaan B oli menetellyt virheellisesti, kun hän ei ollut puhutellut hakijaa itseään eikä ollut tehnyt selväksi, että tämä voisi itse valita avustajansa.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo A:n kaupungin keskusvaalilautakunnan jättäneen tarjoamatta hakijalle hänen tarvitsemansa kohtuulliset mukautukset ja siten syrjineen hakijaa hänen vammaisuutensa perusteella. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kieltää keskusvaalilautakuntaa uusimasta hakijaan kohdistunutta syrjintää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että asiassa ei ole syntynyt olettamaa hakijaan kohdistetusta häirinnästä ja hylkää hakijan hakemuksen tältä osin.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Suomen perustuslain (731/1999) 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Pykälän 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa.

Yhdenvertaisuuslain 5 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava viranomaisen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Yhdenvertaisuuslain 8 §:n 1 momentin mukaan ketään ei saa syrjiä muun muassa vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Pykälän 2 momentin mukaan välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi laissa tarkoitettua syrjintää ovat muun muassa häirintä ja kohtuullisten mukautusten epääminen.

Välittömänä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan sitä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa. Syrjintä on yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Yhdenvertaisuuslain 14 §:n 1 momentin mukaan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy 8 §:n 1 momentissa tarkoitettuun syyhyn ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksista tehdyn yleissopimuksen (27/2016, CRPD, jäljempänä vammaisyleissopimus) 5 artiklan 2 kohdan mukaan sopimuspuolet kieltävät kaiken syrjinnän vammaisuuden perusteella ja takaavat vammaisille henkilöille yhdenvertaisen ja tehokkaan oikeussuojan syrjintää vastaan syrjintäperusteesta riippumatta.

Yhdenvertaisuuslain 15 §:n 1 momentin mukaan muun muassa viranomaisen on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida esimerkiksi viranomaisissa. Pykälän 2 momentin mukaan mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitetun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki.

Vammaisyleissopimuksen 2 artiklan mukaan kohtuullisella mukauttamisella tarkoitetaan tarvittaessa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla ei aiheuteta suhteetonta tai kohtuutonta rasitetta ja joilla varmistetaan vammaisten henkilöiden mahdollisuus nauttia tai käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Sopimuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan sopimuspuolet toteuttavat kaikki asianmukaiset toimet varmistaakseen kohtuullisten mukautusten tekemisen.

Perustuslain 14 §:n 1 momentin mukaan jokaisella Suomen kansalaisella, joka on täyttänyt kahdeksantoista vuotta, on oikeus äänestää valtiollisissa vaaleissa ja kansanäänestyksessä. Pykälän 4 momentin mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Vammaisyleissopimuksen 29 artiklan mukaan sopimuspuolet takaavat vammaisille henkilöille poliittiset oikeudet ja mahdollisuuden nauttia niistä yhdenvertaisesti muiden kanssa sekä sitoutuvat muun muassa varmistamaan, että vammaiset henkilöt voivat tehokkaasti ja täysimääräisesti osallistua poliittiseen ja julkiseen elämään yhdenvertaisesti muiden kanssa suoraan tai vapaasti valittujen edustajien kautta, myös siten, että heillä on oikeus ja mahdollisuus äänestää ja tulla valituiksi, muun muassa i) varmistamalla, että äänestysmenettelyt, -järjestelyt ja -aineistot ovat asianmukaisia, saavutettavia sekä helppotajuisia ja –käyttöisiä sekä ii) takaamalla vammaisten äänestäjien vapaan tahdonilmaisun ja sallimalla tätä varten tarvittaessa heidän pyynnöstään heidän valitsemansa henkilön avustaa heitä äänestyksessä.

Vaalilain 58 §:n 3 momentin mukaan äänestäjän pyynnöstä on vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan jäsenen avustettava häntä äänestämässä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt, saa käyttää äänestyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

Asian arviointi

Syrjintäoletettaman syntyminen

Yhdenvertaisuuslain 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan syrjintäolettama syntyy, jos vireillepanijan esittämien tai muiden asiaa käsiteltäessä esiin tulleiden seikkojen perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun. Ensisijaisesti vireillepanijan on esitettävä sellaista näyttöä tapahtumien kulusta tai muusta tosiseikastosta, jonka perusteella asiaa objektiivisesti arvioiden voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun. Pelkkä väite tai epäily syrjinnän tai vastatoimien kiellon rikkomisesta ei riittäisi oletettaman syntymiseen. (HE 19/2014 vp, s. 93.)

Hakemuksen mukaan hakijalta on tosiasiallisesti evätty oikeus käyttää omaa avustajaa. Hakijan omasta selvityksestä käy ilmi, että vaaliavustaja on kysynyt hänen omalta avustajaltaan, pärjääkö hakijan kanssa yksin. Hakijan mukaan vaaliavustaja ei ollut kohdistanut tiedusteluaan suoraan hänelle. Hakijan mukaan hänen oma avustajansa oli kysymykseen vastannut, että hakijan kanssa pärjää yksin.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, että tilanteessa mukana olleen hakijan oman avustajan selvitystä tilanteen etenemisestä ei ole esitetty. Kuitenkin hakemuksen perusteella käy ilmi, että hakija ei ole itse pystynyt tilanteen nopean etenemisen vuoksi kommunikoimaan tai ilmaisemaan tahtoaan, ja lisäksi hänelle on syntynyt käsitys, että yleisen vaaliavustajan mukanaolo on hänen ainoa keinonsa äänestää.

Edellä selostetuilla perusteilla yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että asiassa syntyy oletttama siitä, että hakijalta on äänestystilanteessa evätty hänen toiveensa mukainen ja vammaisuutensa vuoksi tarpeellinen kohtuullinen mukautus eli oman avustajan käyttäminen.

Hakemuksen mukaan hakija on kokenut tilanteen erittäin ahdistavaksi ja loukkaavaksi. Hakijan mukaan tältä osin kyse on ollut lisäksi yhdenvertaisuuslain kieltämästä häirinnästä.

Yhdenvertaisuuslain 14 §:n mukaisella häirinnällä tarkoitetaan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaavaa käyttäytymistä. Kuten yhdenvertaisuuslain esitöissä on todettu (HE 19/2014 vp s. 78), häirintää ei ole mikä tahansa toisen ihmisen subjektiivisesti loukkaavaksi kokemaa käyttäytyminen, vaan teon loukkaavuutta tulee arvioida objektiivisin perustein. Hakija ja vastaaja ovat kertoneet yhteneväisesti, ettei yleinen vaaliavustaja ollut kommunikoinut suoraan hakijan kanssa, vaan oli tiedustellut hakijan asioista tämän avustajalta. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vaikka vaaliavustajan menettelyä ei tältä osin voida pitää asianmukaisena, asiassa esitetyistä selvityksistä ei kuitenkaan ilmene, että vaaliavustaja olisi käyttöksellään häirintäsäännöksen tarkoittamalla tavalla objektiivisesti arvioiden halventanut tai nöyryyttänyt hakijaa, tai luonut häntä kohtaan uhkaavaa tai vihamielistä ilmapiiriä.

Häirinnän osalta syrjintäolettamaa ei näin ollen ole syntynyt ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta hylkää hakemuksen tältä osin.

Syrjintäolettamien kumoaminen

Vastaajan on kohtuullisia mukautuksia koskevan syrjintäolettamien kumotakseen osoitettava, ettei syrjinnän kieltoa ole rikottu.

Kuten vammaisyleissopimuksen 29 artiklassa määrätään, sopimuspuolten on taattava vammaisten äänestäjien vapaa tahdonilmaisu ja sallittava tätä varten tarvittaessa heidän pyynnöstään heidän valitsemansa henkilön avustaa heitä äänestyksessä. Myös Suomen vaalilaki mahdollistaa oman avustajan käyttämisen tilanteessa, jossa henkilön kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt.

Vastaaja ei ole kiistänyt hakijan väitettä syrjinnästä. Hakijan kanssa asioinut yleinen vaaliavustaja on myöntänyt, ettei hän ollut varmistunut hakijan toiveesta tai tarpeesta käyttää tilanteessa omaa avustajaa. Hakija ei ole vammansa vuoksi pystynyt tuomaan toivettaan nopeasti edenneessä tilanteessa esiin. Lisäksi hakija on jäänyt siihen käsitykseen, että hänen ainoa mahdollisuutensa on äänestää yleisen vaaliavustajan avustuksella.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että hakijan yhdenvertaisen äänestys-oikeuden takaamiseksi vaaliavustajan olisi tullut yhdenvertaisuuslain 5 ja 15 §:n perusteella aktiivisin toimin selvittää hakijalle hänelle kuuluvat äänestystilannetta koskevat oikeudet, joista vaalivirkailijat ovat vastauksen perusteella saaneet koulutusta. Hakijan kanssa olisi tullut kommunikoida hänen toiveistaan ja varmistaa, pystyykö hakija tekemään äänestysmerkinnän ja millaista apua hän tarvitsee.

Hakemuksen mukaan asiassa on kysymys myös vaalisalaisuuden vaarantumisesta. YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumista valvova komitea on 29.3.2018 antanut suljettua lippuäänestystä koskevan ratkaisun (DRPD/C/19/D/19/2014). Tapauksessa henkilö ei olisi halunnut paljastaa äänestysratkaisuaan omalle avustajalleen, vaan olisi halunnut äänestää sähköisessä äänestysjärjestelmässä äänestysratkaisuaan kenellekään paljastamatta. Komitean mukaan pelkästään se seikka, että henkilö oli saanut käyttää avustajanaan valitsemaansa henkilöä ei ollut riittävää silloin, kun vastaaja ei ollut sallinut äänestäjän äänestää sillä jo entuudestaan käytössä ollutta elektronista äänestysalustaa hyödyntäen. Vaikka hakijan tilanteessa ei ole kysymys oikeudesta äänestää täysin ilman avustajaa, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta viittaa mainittuun ratkaisuun ja toteaa, että avustavan henkilön valitseminen takaa välillisesti myös vammaisen henkilön yhdenvertaista äänestys-oikeuteen liittyvää vaalisalaisuutta. Hakijan olisi tullut mahdollisuuksien mukaan voida vaikuttaa siihen, kenelle hän joutuu vaalisalaisuutensa paljastamaan.

Edellä selostetuilla perusteilla yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että saadun selvityksen perusteella kohtuullisten mukautusten epäämistä koskeva syrjintäolettaja ei ole kumoutunut.

Johtopäätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo A:n kaupungin keskusvaalilautakunnan evänneen hakijalta hänen tarvitsemansa kohtuullisen mukautuksen ja siten syrjineen hakijaa hänen vammaisuutensa perusteella. Lautakunta kieltää keskusvaalilautakuntaa uusimasta hakijaan kohdistunutta syrjintää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Suomen perustuslaki (731/1999) 2 § 3 momentti, 6 § 2 momentti, 14 § 1 ja 4 momentit ja 22 §

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 2 § 1 momentti, 5 § 1 momentti, 8 § 1 ja 2 momentit, 10 §, 13 §, 14 § 1 momentti, 15 § 1 ja 2 momentit ja 28 §

Vaalilaki (714/1998) 58 § 3 momentti

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (SopS 26-27/2016) 2 artikla, 5 artikla 2 ja 3 kohdat ja 29 artikla

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Outi Anttila (puheenjohtaja), Merja Heikkonen, Riitta-Maija Jouttimäki, Juha Lavapuro ja Liisa Nieminen. Asian esittelijä Maria Peltoniemi.